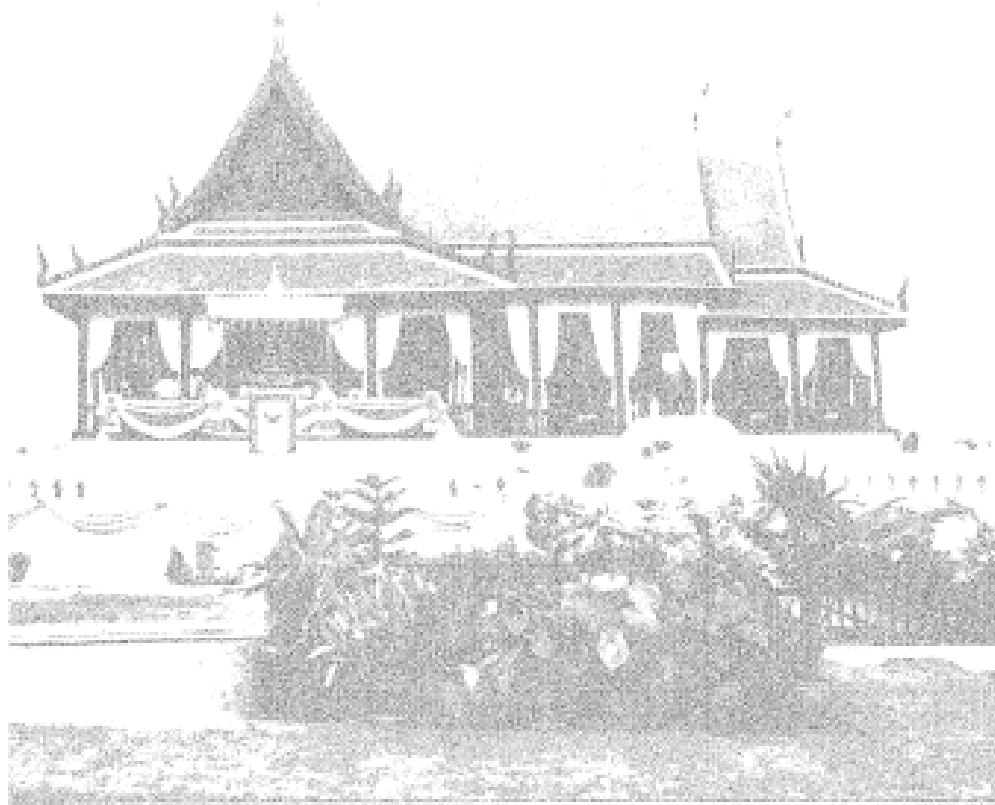

ที่ระลึก

เนื่องในพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก

๒ กรกฎาคม ๒๕๓๑

ราชบัณฑิตยสถาน
จัดพิมพ์

ปลาบู่มหิดล และ ต้นก้นกล้วย

นายโชติ สุวัฒน์

ราชบัณฑิตประเภทวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สาขาวิชาสัตวศาสตร์

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จมาเยือนภูฏานราชอาณาจักรในระหว่างที่ทรงเสด็จเยือนประเทศภูฏาน ซึ่งเสด็จเยือนคณะประภม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในพ.ศ. ๒๕๑๘. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทอดพระเนตรปลาบู่มหิดลซึ่งถูกเก็บรักษาไว้ในห้องเก็บสัตว์ข่างทรัพยากรทางน้ำของมหาวิทยาลัย อธิการบดีมหาวิทยาลัย นายชินทรี จันทระสิทธิ์ ซึ่งตามเสด็จไปทอดพระราชนิพนธ์พระราชวโรกาสกราบบังคมทูลว่า ปลาชนิดนี้ได้ถูกนำชื่อวิทยาศาสตร์เป็นสกุลในแห่งของโลกแตกต่างกับปลาบู่อื่น ๆ ที่บนโลกนี้เคยรู้จักกันมาทั่วโลก. โดยสมเด็จพระได้ถวายชื่อ "มหิดล" ให้เป็นชื่อในภาษาละตินว่า *Mahidolia*. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งมีพระบรมราชโองการว่า "น่าจะเรียกเป็นชื่อได้" ต่อมา นายชินทรี จันทระสิทธิ์ กับคณะกรรมาธิการได้ยื่นขอพระราชทานใช้ดังกล่าว.

ผู้เขียนได้ใช้เวลาอยู่เบื้องหน้าพระ ความรู้เขียนเป็นพระราชนิพนธ์ เป็นภาพติด

พระเกียรติ พระบรมเชษฐาภคินี และพระมหากษัตริย์คุณในพระองค์ท่านที่เคารพ. แต่ตลอดมา
ก็มีได้มีผู้ใดส่งมิชให้ได้ตามพระราชประสงค์

จนถึง พ.ศ. ๒๕๒๕ ท่านประธานสำนักวิทยากรศาสตร์ (พลโท พระยาพิชัยวิกรมเนติยศ)
ราชบัณฑิตยสถาน ได้เกริ่นถึงภาระเขียนเรื่องอำนาจวิทยุกระจายเสียง กำหนดให้คนละ
ประมาณ ๑๕ นาที ด้วยความรู้สึกรักที่ได้เป็นผู้ที่ได้รับภาระถ่ายทอดพระราชดำริมาโดยตรง
ตั้งแต่ครั้งนั้นที่บางเขน เรื่องข้างล่างนี้จึงได้ถูกรวบรวมขึ้น.

โดยพระราชประสงค์และการตัดสินใจพระทัยของสมเด็จพระบรมราชชนกในพ.ศ. ๒๔๖๖
ประเทศไทยหรือสยามขณะนั้นได้มีโอกาสต้อนรับทำราชการเกษียณอายุผู้มีชื่อเสียงสูงสุด
คนหนึ่งของโลกทางด้านชีวประมง จากสหรัฐอเมริกา ชื่อ ดร.ฮิวจ์ สมิท (Hugh M.
Smith) ประพฤติการศึกษาของงานผู้เฒ่าแพทย์ศาสตร์จากมหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ ในกรุง
วอชิงตัน, แต่ไม่เคยทำอาชีพนั้น. ท่านได้รับการทราบมาก่อนให้เข้ามาบริหารราชการใน
ฐานะที่ปรึกษาการประมง แห่งราชอาณาจักรสยาม สังกัดกระทรวงเกษตรธิการ.

โดยที่ท่านผู้นี้มีผลงานเด่นทางด้านทรัพยากรปลาและทางด้านการประมง ตลอด
เวลาถึง ๓๒ ปีที่ทำงานอยู่ในสถานบริการประมงแห่งชาติ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกา.
ท่านมีประสบการณ์สูง, จากการเดินทางทั่วประเทศของตน และอีกหลายประเทศในทุกเขต
ของโลก, มีผลงานตีพิมพ์ถึงประมาณ ๒๕๐ เรื่อง ก่อนที่จะมาเมืองไทย, เหล่านี้จึงเป็น
เครื่องยืนยันในความสามารถที่สูงมาก, จนเป็นที่ต้องพระประสงค์ของสมเด็จพระบรมราชชนก
ที่ทรงได้รับทราบถึงความซื่อตรงของทรัพยากรทางน้ำและแหล่งน้ำของประเทศ.

เมื่อเข้ามาอยู่ในเมืองไทยจนถึงพ.ศ. ๒๔๖๗ รวมเป็นเวลา ๑๒ ปีเต็ม ดร.สมิท ได้สร้าง
ผลงานที่เกี่ยวข้องกับอนุกรมวิธานปลา และการประมงของไทยรวมไม่ต่ำกว่า ๕๐ เรื่อง, โดย
ได้เริ่มงานชิ้นแรก คือ เรื่องการสำรวจปริมาณสัตว์น้ำและพันธุ์สัตว์น้ำในประเทศไทย เพื่อ
นำมาประกอบการศึกษาเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์ปลารูปร่าง และ การอุตสาหกรรม. ผลที่ได้
นั้นได้คำนวณออกตามระบบของชีววิทยา มีภาพประกอบกับชื่อวิทยาศาสตร์.

ในพ.ศ. ๒๔๖๘, ดร.สมิท ได้ออกทำการสำรวจพันธุ์สัตว์น้ำทั้งในน้ำจืดและ
ทะเลของราชอาณาจักร, และได้เขียนชื่อวิชาการถึงทรัพยากรในน้ำ และการประมงของ
ไทย, พร้อมทั้งมีผังและข้อแนะนำในการบริหาร, การสงวนและการพัฒนา, โดยเสนอต่อ
กระทรวงเกษตรธิการ ซึ่งต่อมาภายหลังได้มีการแปลออกเป็นภาษาไทย, และได้ใช้เป็น
หลักในการพิจารณา, วิจัยสืบ, ในภาพวงหน้าที่จัดการเรื่องสัตว์น้ำ.

ในบรรดางานทางด้านทรัพยากรปลาของไทยที่ศึกษาไว้โดย ดร.สมิท เฉพาะเรื่องปลา
น้ำจืดที่สำคัญและมีชื่อเสียงซึ่งได้ใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อมีการศึกษาปลาน้ำจืดในภูมิภาค
นี้ของโลก คือเรื่อง "ปลาน้ำจืดของเมืองไทย", หรือชื่อในภาษาอังกฤษว่า "The Freshwater
Fishes of Siam, or Thailand". งานชิ้นนี้เป็นงานเด่นที่สุดในชีวิตนักวิชาการของ